

Man, man, man

Het duurt nog meer dan vijftig jaar voordat man en vrouw gelijk zijn in de wiskunde. In de astrofysica, waar men niet snel schrikt van een eon meer of minder, gaat het zelfs eeuwen duren. Onderzoekers van de universiteit van Melbourne hebben dit uitgerekend. Zo'n termijn van eeuwen klinkt misschien overdreven, maar ook andere studies komen op zulke getallen uit. Vorig jaar voorspelde het World Economic Forum dat het economisch gat tussen man en vrouw pas over 216 jaar verdwenen zal zijn.

In Melbourne bekeek men niet alleen per discipline maar ook per land hoe het staat met de wetenschappelijke emancipatie. Nederland doet het matig. In veel landen wordt momenteel meer dan veertig procent van het wetenschappelijk werk geschreven door vrouwen. In ons land is het minder. Ook deze constatering uit Melbourne wordt bevestigd door het WEF, dat in Nederland de laatste jaren de economische ongelijkheid tussen man en vrouw zelfs ziet toenemen.

Het Australische onderzoek werd gestart door een entomoloog, die zich liet inspireren door de geschiedenis van het bijenonderzoek. Een bijenkolonie wordt gerund door vrouwen met mannen in een bijrol. Een mannetjesbij is eigenlijk niet meer dan een levend omhulsel van zijn spermatozoïden. Tegenwoordig weet zelfs een kind dat bijen matriarchaal zijn, maar het heeft lang geduurd voordat dit besef er was. Aristoteles dacht dat de bijenkoningin een mannetje was, dat zijn vrouwtjes eropuit stuurde om jonge bijtjes uit de bloemetjes te halen. De bloemetjes en de bijtjes waren al snel van tafel, maar de misvatting dat de koningin een man was hield bijna tweeduizend jaar stand. Pas aan het eind van de zestiende eeuw realiseerden entomologen zich dat een bijenkolonie werd geregeerd door een vrouw. In die tijd had Engeland een buitengewoon succesvolle koningin. De wetenschap had een rolmodel nodig om op het goede spoor te komen.

Juist aan die rolmodellen ontbreekt het in Nederland en dat wordt vaak weggewuifd. Toen Mark Rutte bij de presentatie van zijn nieuwe kabinet geconfronteerd werd met het tekort aan vrouwen uit zijn partij, was zijn antwoord: "We gaan voor de beste mensen, het is wat het is." Een paar maanden later stond een van die beste mensen alweer op straat. De politiek kan misschien meer

rolmodellen gebruiken, de wiskunde kan dat zeker. De helft van de Nederlandse universiteiten heeft geen enkele vrouwelijke voltijd hoogleraar wiskunde en de andere helft heeft er maar eentje. Zo'n vijf procent van onze voltijd hoogleraren is een vrouw en daar hebben we vijftig jaar over gedaan. Reken zelf de halfwaardetijd uit.

Is het dan tijd voor positieve discriminatie? Deze vraag kwam aan de orde in de vrouwen-in-wiskunde-sessie, in de lunchpauze van het NMC. Er werd een tijdje over gesproken, de voors en tegens werden afgewogen. Uiteindelijk was de conclusie nee, positieve discriminatie is geen goed idee. Even later in de discussie merkte een van de sprekers op, dat haar de schellen van de ogen vielen toen ze een vrouwelijke hoogleraar tegenkwam. Dat kan dus ook, een vrouwelijke hoogleraar. Een sterker argument voor positieve discriminatie kan ik niet bedenken en omdat de vrouwencommissie geen man had om de notulen te maken, notuleer ik dat maar even hier.

Er gebeurde nog veel meer op het NMC, dat overigens georganiseerd werd op de plek waar Mark Rutte zich positioneerde als partijleider door een vrouw uit zijn partij te gooien. We brengen een uitgebreid verslag van dit NMC nieuwe stijl. Clara Stegehuis won er de KWG PhD-prijs en beschrijft haar werk op het gebied van random grafen. Ook is er een interview met Bruno Stoufflet, een van de hoofdsprekers. Naast het NMC hebben we veel aandacht voor de Utrechtse wiskundige Julius Wolff, die in de eerste helft van de vorige eeuw werkte aan complexe functietheorie. Jan van Maanen schreef een biografie in twee delen. Het eerste deel staat in dit nummer, samen met een bijdrage van Han Peters over de stelling van Denjoy-Wolff. Julius Wolff was ook betrokken bij de oplossing van Tatjana Ehrenfest van een probleem van Van der Corput. Rob Tijdeman schrijft erover. Ten slotte staan we stil bij het overlijden van Fred van der Blij begin dit jaar. Hij was niet alleen actief in wiskunde maar ook in kunst, verschillende mensen halen herinneringen aan hem op. ☼